

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

A TREIA SECȚIUNE

CAUZA MUDRIC v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 74839/10)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

16 iulie 2013

DEFINITIVĂ
16 octombrie 2013

Hotărîrea este definitivă. Poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Mudric v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (A Treia Secțiune), statuînd într-o Cameră compusă din:

Josep Casadevall, *Președinte*,

Alvina Gyulumyan,

Corneliu Bîrsan,

Ján Šikuta,

Luis López Guerra,

Nona Tsotsoria,

Valeriu Grițco, *judecători*,

și Santiago Quesada, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberînd în secret la 25 iunie 2013,

Pronunță următoarea hotărîre, care a fost adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată prin cererea (nr. 74839/10) depusă la 21 decembrie 2010 contra Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului potrivit Articolului 34 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (“Convenția”), de o cetățeană a Republicii Moldova, dna Lidia Mudric (“reclamanta”).

2. Reclamanta, căreia i s-a acordat asistență juridică, a fost reprezentată de dna D. Străisteanu, avocat care își desfășoară activitatea în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamanta a invocat, în particular că autoritățile nu și-au exercitat obligațiile sale pozitive în temeiul Articolului 3, 14 și 17 din Convenție pentru a o proteja de violența domestică și pentru a pedepsi agresorul.

4. La 18 martie 2011 cererea a fost comunicată Guvernului. De asemenea, a fost luată decizia să se examineze fondul cererii simultan cu admisibilitatea acesteia (Articolul 29 § 1).

5. Comentariile terței părți au fost recepționate de la Equal Rights Trust, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Londra, Regatul Unit, căreia i s-a permis de către Președinte să intervină în procedură (Articolul 36 § 2 din Convenție și Articolul 44 § 2 din Regulamentul Curții). Guvernul a răspuns la acele comentarii (Articolul 44 § 5).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamanta s-a născut în 1939 și locuiește în Lipcani.

A. Violența domestică în privința reclamantei și plîngerile sale autorităților

7. După divorțul cu soțul său care a avut loc cu mai mult de 22 ani pînă la evenimentele relevante, reclamanta locuia în propria sa casă lîngă casa care aparținea fostului său soț, A.M. La 31 decembrie 2009 A.M. a intrat cu forța în casa ei și a bătut-o. Același lucru l-a făcut la 19 februarie 2010, dată, începînd cu care a rămas permanent în casa reclamantei, în timp ce reclamanta uneori a solicitat refugiu la vecinii săi.

8. Reclamanta a obținut un raport medical care confirma că a fost bătută la 19 februarie 2010. Reclamanta și avocatul său au depus numeroase plîngerii la organul de poliție local, procuratură și alte autorități, solicitînd protecție pentru reclamantă și pedepsirea lui A.M. Prima plîngere a fost depusă la 18 martie 2010 și a fost adresată organului de poliție local. Reclamanta, de asemenea, s-a plîns altor autorități că organul de poliție local cunoștea despre situația sa, însă nu a întreprins nicio acțiune pentru a o proteja.

9. La 27 martie 2010 reclamanta din nou a fost bătută de A.M. La 30 martie 2010 organul de poliție local a informat-o că evenimentele de care s-a plîns au fost confirmate, însă A.M. nu putea fi pedepsit deoarece suferea de o boală psihică.

10. La 9 iunie 2010 Comisariatul de poliție Ocnița a pornit urmărirea penală împotriva lui A.M. pentru violarea domiciliului reclamantei. Potrivit celor menționate de Guvern, la 24 iunie 2010 lui i s-a aplicat o măsură preventivă de a nu părăsi localitatea.

B. Ordonanțele de protecție inițiale ale instanțelor de judecată în privința reclamantei

11. La 22 iunie 2010 o instanță de judecată a emis o ordonanță de protecție, prin care a dispus evacuarea lui A.M. și obligarea acestuia de a sta departe de casa reclamantei. Cu toate acestea, ordonanța de protecție nu a fost executată. La 17 iulie 2010 reclamanta din nou a fost agresată de A.M. în curtea casei sale, după cum a fost confirmat de organul de poliție și de raportul medical. Reclamanta a depus a nouă plîngere, iar la 23 iulie 2010 o altă ordonanță de protecție a fost eliberată, similar celei din 22 iunie 2010. Această ordonanță, de asemenea nu a fost executată.

12. La 16 august 2010 au fost inițiate procedurile penale împotriva lui A.M. pentru omisiunea de a se conforma cu ordonanța de protecție din 22 iunie 2010. Acest set de proceduri a fost ulterior conexat cu cele inițiate la 9 iunie 2010.

13. La 26 august 2010 pe parcursul procedurilor penale, A.M. a fost supus unui examen psihiatric. Comisia medicală a stabilit că el suferea de schizofrenie paranoidală și i s-a recomandat internare pentru tratament psihiatric.

14. La 7 octombrie 2010 un procuror a remis cauza împotriva lui A.M. în instanța de judecată în vederea determinării dacă A.M. ar trebui să treacă un tratament psihiatric obligatoriu. În ordonanța sa, procurorul a notat, *inter alia*, că din fișa medicală a lui A.M. reiese că în 1965 el a suferit de o lovitură la cap; începând cu 1981 el a început să creadă că soția sa intenționa să-l otrăvească și a început să o bată; începând cu iunie până în septembrie 1987 el a fost internat și tratat într-un spital psihiatric fiind diagnosticat cu schizofrenie paranoidală; el s-a aflat sub supraveghere psihiatrică începând cu 1988 și a trecut un tratament psihiatric având de 5 ori același diagnostic, ultima perioadă de tratament s-a sfârșit la 25 decembrie 2004; și a fost supravegheat de autorități fiind bolnav psihic și periculos pentru societate. Părțile nu au informat Curtea despre rezultatul cererii procurorului.

15. Într-o scrisoare din 6 decembrie 2010 Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a afirmat că la 23 noiembrie 2010, colaboratorii de poliție V.V. și R.P. din Comisariatul de poliție local și un asistent social au vizitat-o pe reclamantă acasă și au vorbit cu ea și cu A.M. Ultimul a refuzat să părăsească casa sau să semneze documentul prin care a fost avertizat să nu comită acte de violență împotriva reclamantei.

C. Ordonanța de protecție din 16 decembrie 2010

16. La 5 decembrie 2010 reclamanta a fost din nou bătută de A.M. La 16 decembrie 2010 ea a obținut a treia ordonanță de protecție, similară celor două deja emise. Instanța de judecată a notat, *inter alia*, că la 5 decembrie 2010 A.M. din nou a bătut-o pe reclamantă și că poliția a venit la ea acasă în ziua următoare și i-a aplicat o sancțiune administrativă pentru distrugerea intenționată a proprietății. La 24 decembrie 2010 vecinul reclamantei, E.C. a depus mărturie în fața colaboratorilor de poliție din Ocnîța. Ea a descris numeroasele conflicte pe care le-a avut A.M. cu reclamanta și cu vecinii, vizitele numeroase ale poliției acasă la reclamantă pentru a-l avertiza pe A.M. să nu comită acte de violență față de reclamantă, și faptul că șeful organului de poliție local deseori contacta cu ea despre situația de acasă.

17. La 4 ianuarie 2011 Judecătoria Ocnîța l-a declarat pe A.M. vinovat de violarea domiciliului reclamantei. Având în vedere constatările comisiei medicale, instanța de judecată l-a absolvit pe A.M. de răspundere penală, deoarece el a comis crima în stare de iresponsabilitate. S-a dispus, de

asemenea, ca A.M. ar trebui să fie internat pentru un tratament psihiatric obligatoriu.

18. La 14 ianuarie 2011 avocatul reclamantei a solicitat o copie a sentinței din 4 ianuarie 2011, afirmînd că nu a fost informată despre ședința de judecată. Mai mult, clientul ei nu cunoștea de aceasta pînă în dimineața zilei de 4 ianuarie 2011, cînd a fost invitată în instanța de judecată de poliția locală. Astfel, drepturile procedurale ale reclamantei au fost încălcate. În aceeași zi, avocatul a solicitat organului de poliție local și serviciului de asistență socială despre măsurile întreprinse în vederea executării sentinței instanței de judecată.

19. La 21 ianuarie 2011 Comisariatul de poliție Ocnița a informat reclamanta că ei nu erau competenți să evacueze pe cineva și că acest lucru trebuia să-l efectueze executorul judecătoresc.

20. La 24 ianuarie 2011 colaboratorii de poliție din Ocnița l-au escortat pe A.M. la un spital specializat psihiatric pentru tratament medical.

21. La 31 ianuarie 2011 Procuratura Ocnița a dispus neînceperea urmăririi penale împotriva colaboratorilor de poliție din Ocnița V.V. și R.P. în privința alegației reclamantei că ei au fost complici la violența domestică din partea lui A.M.

II. MATERIALE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE RELEVANTE

A. Drept intern pertinent

22. Prevederile relevante ale Legii nr. 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie (1 martie 2007, “Legea din 2007 cu privire la violența domestică (Combatere și Protecție)”) prevede următoarele:

Articolul 15: Măsurile de protecție

“(1) Instanța de judecată emite, în 24 de ore de la primirea cererii, o ordonanță de protecție, prin care poate oferi asistență victimei, aplicînd agresorului următoarele măsuri:

- a) obligarea de a părăsi temporar locuința comună ori de a sta departe de locuința victimei, fără a decide asupra modului de proprietate asupra bunurilor;
- b) obligarea de a sta departe de locul aflării victimei;
- c) obligarea de a nu contacta victima, copiii acesteia, alte persoane dependente de ea;
- d) interzicerea de a vizita locul de muncă și de trai al victimei;
- e) obligarea, pînă la soluționarea cazului, de a contribui la întreținerea copiilor pe care îi are în comun cu victima;
- f) obligarea de a plăti cheltuielile și daunele cauzate prin actele sale de violență, inclusiv cheltuielile medicale și cele de înlocuire sau reparare a bunurilor distruse sau deteriorate;
- g) limitarea dispunerii unilaterale de bunurile comune;

h) obligarea de a participa la un program special de tratament sau de consiliere dacă o asemenea acțiune este determinată de instanța de judecată ca fiind necesară pentru reducerea violenței sau dispariția ei;

i) stabilirea unui regim temporar de vizitare a copiilor săi minori;

j) interzicerea de a păstra și purta armă...

3. Măsurile de protecție prevăzute la alin.(1) se aplică pe un termen de pînă la 3 luni, pot fi retrase odată cu dispariția pericolului care a condiționat luarea acestor măsuri și pot fi prelungite în cazul unei cereri repetate sau al nerespectării condițiilor prevăzute în ordonanța de protecție..”

23. Prevederile relevante ale Codului Penal prevede următoarele:

Article 179. Violarea de domiciliu.

“(1) Pătrunderea sau rămînerea ilegală în domiciliul sau în reședința unei persoane fără consimțămîntul acesteia ori refuzul de a le părăsi la cererea ei, precum și perchezițiile și cercetările ilegale, se pedepsesc cu amendă în mărime de pînă la 300 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 100 la 200 de ore, sau cu închisoare de pînă la 2 ani.”

Article 201¹. Violența în familie.

“(1) Violența în familie, adică acțiunea sau inacțiunea intenționată, manifestată fizic sau verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, suferință psihică ori prejudiciu material sau moral, se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore sau cu închisoare de pînă la 2 ani.

(2) Aceeași acțiune:

a) săvîrșită asupra a doi sau mai multor membri ai familiei;

b) care a provocat vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății

- se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore sau cu închisoare de pînă la 5 ani.

(3) Aceeași acțiune care:

a) a cauzat vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;

b) a determinat la sinucidere sau la tentativă de sinucidere;

c) a provocat decesul victimei

- se pedepsește cu închisoare de la 5 la 15 ani.”

Article 320. Neexecutarea hotărîrii instanței de judecată.

“(1) Neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărîrii instanței de judecată, dacă aceasta a fost comisă după aplicarea sancțiunii contravenționale,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 200 la 300 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 200 de ore, sau cu închisoare de pînă la 2 ani...”

24. În temeiul Articolelor 152 și 155 din Codul Penal, o acțiune care cauzează o vătămare nepericuloasă pentru viață, precum și o amenințarea cu aplicarea vătămării, sunt infracțiuni care se pedepsesc cu închisoare sau cu muncă în folosul comunității.

B. Documente internaționale pertinente

25. Un rezumat al documentelor internaționale relevante referitoare la violența domestică, inclusiv prin natura sa discriminatorie față de femei, a fost expus în cauza *Opuz v. Turcia* (nr. 33401/02, §§ 72-86, CEDO 2009) și *Eremia v. Republica Moldova* (nr. 3564/11, §§ 29-37, 28 mai 2013, încă nu este definitivă).

26. În Recomandarea sa Rec(2002)5 din 30 aprilie 2002 cu privire la ocrotirea femeilor împotriva violenței, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a afirmat *inter alia*, că Statele membre ar trebui să introducă, dezvolte și/sau să îmbunătățească unde este necesar politicile naționale împotriva violenței bazate pe siguranță maximă și protecția victimelor, suport și asistență, ajustarea legislației penale și civile, ridicarea conștiinței publice, instruirea pentru specialiștii care se confruntă cu violența împotriva femeilor și prevenirea acesteia.

27. Comitetul de Miniștri a recomandat, în particular, ca Statele membre ar trebui să sancționeze serios violența împotriva femeilor, cum ar fi violența sexuală și viol, abuzul de vulnerabilitatea victimelor însărcinate, lipsite de apărare, bolnave, cu dizabilități sau în dependență, la fel ca și sancționarea abuzului ținând cont de poziția agresorului. Recomandarea prevede, de asemenea, că Statele membre ar trebui să asigure că toate victimele violenței să beneficieze de posibilitatea de a iniția proceduri, să introducă prevederi care să asigure inițierea procedurilor penale de partea procurorului, să încurajeze procurorii să privească violența împotriva femeilor ca un factor agravant sau decisiv la adoptarea soluției de a porni ori nu urmărirea penală într-un interes public, să asigure unde este necesar că măsurile sunt întreprinse eficient în vederea ocrotirii victimelor împotriva amenințărilor și eventualele acțiuni de răzbunare și să întreprindă măsuri specifice pentru a asigura ocrotirea drepturilor copiilor pe parcursul procedurilor.

28. Cu privire la violența în familie, Comitetul de Miniștri a recomandat că Statele membre ar trebui să califice toate formele de violență în familie ca infracțiuni și să prevadă posibilitatea de a întreprinde măsuri în vederea, *inter alia*, de acordare a posibilității judecătorilor să adopte măsuri interimare cu scopul ocrotirii victimelor, să interzică făptașului de a contacta, comunica cu sau de a se apropia de victimă, să locuiască sau să intre în anumite locuri, să sancționeze toate încălcările a măsurilor impuse făptașului și să stabilească o procedură obligatorie de acționare pentru poliție, serviciile medicale și sociale.

29. În recomandarea sa Generală nr. 28 cu privire la obligațiunile importante a Statelor părți în temeiul Articolului 2 din Convenția cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW/C/2010/47/GC.2), Comitetul pentru eliminarea discriminării față de femei a constatat că "Statele părți au obligația să prevină, investigheze, să intenteze un proces și să pedepsească... acțiunile bazate pe violență de gen".

30. În raportul său referitor la vizita în Moldova din 4 la 11 iulie 2008 (documentul A/HRC/11/6/Add.4, 8 mai 2009), Raportorul Special al Națiunilor Unite asupra violenței împotriva femeilor, cauzele și consecințele a notat, *inter alia*:

"...atitudinile patriarhale și discriminatorii cresc vulnerabilitatea femeilor față de violență și abuz. În acest context, mai ales violența domestică este foarte răspândită, larg trecută cu vederea de către societate; ea nu primește atenția cuvenită nici de la autorități, nici de la societate și nici de la femeile înseși, rezultatul fiind o infrastructură de protecție insuficientă pentru victimele violenței..."

... 19. Femeile din Moldova suferă de toate forme de violență. Cu toate acestea, violența domestică și traficul sunt domenii majore de interes. Cele două sunt strâns legate și sunt legate de poziția subordonată a femeilor în societate în ansamblu. ...

20. În timp ce date fiabile și înregistrări sistematice a cazurilor cu privire la natura și amploarea fenomenului lipsesc, se spune că violența în familie este larg răspândită. Potrivit unui raport al Ministerului Muncii, Protecției Sociale și a Familiei: "[...] În prezent, frecvența de violență în familie, ai cărei victime sunt femei și copii, atinge proporții alarmante. Din păcate, este foarte dificil pentru stat să controleze violența domestică, deoarece, în majoritatea cazurilor se raportează numai atunci când există consecințe grave de violență, celelalte cazuri fiind considerate doar conflicte în familie.

21. În ciuda acestui fapt, violența în familie nu este percepută ca o problemă care justifică intervenția legală dacă nu duce la leziuni grave. Ca urmare, această crimă este tratată în tăcere și primește o recunoaștere slabă din rîndul funcționarilor, societății și înseși femeilor.

22. Conform unui studiu realizat în 2005, 41 % dintre femeile intervievate au raportat existența unei forme de violență în familie cel puțin o dată în timpul vieții lor. Sondajul a arătat că violența psihologică, urmată de violența fizică, este forma de abuz cea mai răspândită în familie. Aproape o treime dintre femeile intervievate au indicat ca au fost supuse mai multor forme de violență. Studiul prevede că violența domestică persistă printre diferite tipuri de clasă și educație; cu toate acestea, femeile cu un nivel mai ridicat de educație sau statut economic pot avea tendința de a nu divulga incidentele de violență. Violența sexuală rămîne cea mai rară formă de violență raportată. Acest lucru poate fi din cauza lipsei de recunoaștere a abuzului sexual în cadrul familiei ca un delict sau teamă în rîndul victimelor de a fi ținuți responsabili și de a fi îndepărtați.

23. Autorii actelor de violență împotriva femeilor sunt adesea membrii familiei, soții sau foștii soți (73,4 %), urmat de tații sau tații vitregi (13,7 %) și mamele sau mamele vitrege (7 %). Personalul de la azilul din Chișinău au indicat că soții femeilor care caută ajutor la azil sunt de obicei ofițeri de poliție sau militari, ceea ce face mult mai dificil pentru femei să scape de mediul violent și să inițieze divorțul. ...

29. Există, de asemenea, o serie de concepții greșite răspândite cu privire la violența împotriva femeilor, care tratează problema ca niște cazuri izolate, cu privire la un anumit grup. Aceste concepții greșite sunt: (a) violența împotriva femeilor este un

fenomen care are loc în case sărace și destrămate, (b) victimele violenței sunt femeile vulnerabile care au nevoie de protecție specială, (c) bărbații violenți sunt devianți care abuzează de alcool și droguri sau au tulburări de personalitate, (d) violența în familie include toți membrii familiei, inclusiv bărbații. Din experiența mea, astfel de neînțelegeri adesea rezultă în soluții greșite și parțiale, cum ar fi programul de reabilitare a agresorilor, restricțiile asupra femeilor, în scopul de a le proteja sau de soluții de gen neutre pentru a trece cu vederea cauzele violenței în bază de gen ”.

ÎN DREPT

I. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

31. Reclamanta s-a plîns că autoritățile au tolerat maltratarea la care ea a fost supusă în propria sa casă și au omis să execute ordonanțele de protecție obligatorii ale instanței de judecată emise pentru a-i oferi protecție. Reclamanta s-a bazat pe Articolul 3 din Convenție, care prevede următoarele:

“Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Admisibilitatea

32. Curtea menționează că această plîngere nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Curtea menționează în continuare că nu este inadmisibilă din oricare alte motive. Urmează astfel să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

1. *Susținerile părților*

(a) Reclamanta

33. Reclamanta s-a plîns că Statul a omis să execute obligațiile sale pozitive în temeiul Articolului 3 din Convenție în vederea ocrotirii ei de violență domestică și să prevină repetarea violenței. Reclamanta era, în particular, o persoană vulnerabilă, ținînd cont de vîrsta de 72 ani, după 22 ani de divorț ea trebuia să suporte agresiune fizică și verbală.

34. Reclamanta a afirmat că autoritățile “cunoșteau sau trebuiau să cunoască” despre violența aplicată asupra ei de către A.M. (a se vedea *Z. și alții c. Regatul Unit* [MC], nr. 29392/95, § 73, CEDO 2001-V). Vecinul ei, E.C., a confirmat că ea contacta frecvent cu șeful organului de poliție local în vederea raportării oricăror incidente de violență domestică din partea lui A.M. (a se vedea § 16 *supra*). Cu toate acestea, unica măsură efectivă de a o proteja de violența domestică viitoare a fost întreprinsă abia la 24 ianuarie 2011, mai

mult de 1 an după prima sa plîngere depusă. Prin urmare, reacția autorităților nu a fost promptă, în pofida situației urgente și nu i-a fost oferită protecție imediată pentru riscul violenței viitoare.

35. Reclamanta a afirmat în continuare că Statul respondent a omis să asigure executarea în timp a legislației care a fost adoptată special pentru a proteja victimele violenței domestice, în pofida încălcării repetate a ordonanțelor de protecție de către A.M. Guvernul a continuat să trateze cazul său ca un episod minor în care ea trebuia să se justifice pentru nedepunerea – sau retragerea – plîngerilor sau pentru neprezentarea probelor. Cu toate acestea, natura violenței domestice este astfel că ea este deseori nesesizată; chiar atunci cînd infracțiunea era sesizată, victima putea fi intimidată de agresorul său și a fost mai puțin hotărîtă de a continua acuzarea. Omisiunea de a ține cont de aceasta și obligarea victimei de a iniția sau continua proceduri penale în vederea executării ordonanțelor de protecție a subminat eficacitatea legislației adoptată pentru ocrotirea victimelor. Reclamanta a afirmat că, astfel, Statul respondent l-a încurajat pe A.M. să continue maltratarea în condiții de impunitate, în timp ce autoritățile s-au bazat pe boala lui psihică ca o justificare pentru neexecutarea diferitor măsuri de protecție adoptate în favoarea reclamantei.

(b) Guvernul

36. Guvernul a afirmat că autoritățile au întreprins toate măsurile rezonabile în vederea ocrotirii reclamantei de riscul violenței și prevenirii repetării violenței. În particular, instanțele judecătorești naționale au emis ordonanțe de protecție și organul de poliție, împreună cu organele de asistență socială, au vizitat-o pe reclamantă acasă pentru a verifica comportamentul lui A.M. și pentru a-l avertiza de a nu agresa reclamanta. Două investigații au fost pornite în privința lui A.M. și au fost aplicate mai multe sancțiuni administrative, iar în cele din urmă el a fost internat pentru tratament medical obligatoriu. Guvernul, de asemenea, s-a referit la omisiunea reclamantei de a se adresa la un medic după pretinsul atac din 31 decembrie 2009 (a se vedea § 7 *supra*) pentru a obține o confirmare în scris a alegațiilor sale, precum și contradicțiile între descrierea evenimentelor în plîngerile sale depuse la nivel național și cele prezentate Curții. Similar, reclamanta a omis să obțină probe medicale în legătură cu pretinsa sa agresiune fizică din 27 martie 2010. Aceasta a făcut imposibil pentru Guvern de a comenta alegațiile cu privire la violența pînă la 22 iunie 2010.

37. Cît privește perioada după 22 iunie 2010, atunci cînd a fost emisă o nouă ordonanță de protecție, autoritățile din nou au reacționat prompt prin avertizarea lui A.M. de a nu agresa reclamanta și prin impunerea unor restricții asupra contactării cu ea. De asemenea, asupra lui a fost aplicată măsura preventivă de a nu părăsi localitatea (a se vedea § 10 *supra*). Alte măsuri nu puteau fi întreprinse din cauza bolii psihice de care suferea A.M.

38. Prezenta cauză este distinctă de *Opuz*, citată *supra*, deoarece nivelul violenței și oricăror amenințări în prezenta cauză au fost în mod evident mai puțin serioase decât în *Opuz* și reacția autorităților a fost una promptă în prezenta cauză.

2. Aprecierea Curții

(a) Principii generale

39. Curtea reiterează că pentru a cade sub incidența Articolului 3 rele tratamente trebuie să atingă un nivel minim de severitate. Aprecierea acestui minim este relativă: depinde de toate circumstanțele cauzei, cum ar fi natura și contextul tratamentelor, durata acestora, efectele sale fizice și psihice și în anumite cazuri, sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei (a se vedea *Costello-Roberts c. Regatului Unit*, 25 martie 1993, § 30, Seria A nr. 247-C și *Kudła c. Poloniei* [MC], nr. 30210/96, § 91, CEDO 2000-XI).

40. În continuare, Curtea reiterează că Articolul 1 din Convenție, coroborat cu Articolul 3, impune Statelor obligații pozitive pentru a asigura că indivizii aflați sub jurisdicția lor sunt protejați împotriva tuturor formelor de rele tratamente, interzise de Articolul 3, inclusiv dacă un astfel de tratament este administrat de persoane private (a se vedea *A. c. Regatului Unit*, 23 septembrie 1998, § 22, *Rapoarte ale Hotărârilor și Deciziilor* 1998-VI și *Opuz*, citat *supra*, § 159). Această obligație trebuie să includă protecție eficientă de, *inter alia*, un individ sau indivizi identificați de la actele ilegale al unui terț, precum și măsuri rezonabile pentru a preveni maltratarea de care autoritățile au știut sau trebuiau să știe (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Osman c. Regatului Unit*, 28 octombrie 1998, § 116, *Rapoarte* 1998-VIII; *E. și alții c. Regatului Unit*, nr. 33218/96, § 88, 26 noiembrie 2002; și *J.L. c. Letoniei*, nr. 23893/06, § 64, 17 aprilie 2012).

41. Nu este rolul Curții de a substitui autoritățile naționale la alegerea a măsurilor posibile care puteau fi întreprinse pentru a asigura conformarea cu obligațiile pozitive în temeiul Articolului 3 din Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Bevacqua și S. c. Bulgariei*, nr. 71127/01, § 82, 12 iunie 2008). În același timp, în temeiul Articolului 19 din Convenție și în conformitate cu principiul că Convenția are drept scop să garanteze nu teoretic sau iluzoriu, dar practic și drepturi eficiente, Curtea trebuie să asigure ca obligația Statului de a proteja drepturile celor aflați în jurisdicția sa este efectuată adecvat (a se vedea *Nikolova și Velichkova c. Bulgariei*, nr. 7888/03, § 61, 20 decembrie 2007).

42. În continuare, Articolul 3 impune autorităților să conducă o investigație cu privire la pretinsa maltratare, chiar dacă o astfel de tratare este aplicată de persoane private (a se vedea *M.C. c. Bulgariei*, nr. 39272/98, § 151, CEDO 2003-XII, și *Denis Vasilyev c. Rusiei*, nr. 32704/04, §§ 98-99, 17 decembrie 2009). Pentru ca o investigație să fie apreciată ca “eficientă”, aceasta trebuie, în principiu, să fie capabilă să conducă la stabilirea

circumstanțelor cauzei și la identificarea și pedepsirea celor responsabili. Aceasta nu reprezintă o obligație de rezultat, dar una de mijloace. În cauzele ce au la bază Articolele 2 și 3 din Convenție, în care eficacitatea investigațiilor oficiale se pune în discuție, Curtea deseori a apreciat dacă autoritățile au reacționat prompt la plîngerile din acel moment. S-a luat în considerație începerea investigației, termenii în care au fost luate declarațiile și perioada de timp acordată investigației inițiale (a se vedea *Denis Vasilyev*, citat *supra*, § 100 cu referințele următoare; și *Stoica c. României*, nr. 42722/02, § 67, 4 martie 2008).

43. Imixtiunea de către autorități în viața privată și viața de familie poate deveni necesară în vederea ocrotirii sănătății și drepturilor unei persoane sau să prevină acțiunile ilegale în anumite circumstanțe (a se vedea *Opuz*, citat *supra*, § 144). În cele din urmă, Statele trebuie să mențină și să aplice în practică un cadru legal corespunzător, care acordă protecție împotriva acțiunilor de violență din partea persoanelor private (a se vedea *X și Y c. Olanda*, 26 Martie 1985, § 22 și 23, Seria A nr. 91; *Costello-Roberts c. Regatului Unit*, 25 Martie 1993, § 36, Seria A nr. 247-C; *D.P. și J.C. c. Regatului Unit*, nr. 38719/97, § 118, 10 octombrie 2002; *M.C. c. Bulgariei*, citat *supra*, §§ 150 și 152, CEDO 2003-XII; *Bevacqua*, citat *supra*, § 65, și *Sandra Janković c. Croației*, nr. 38478/05, § 45, 5 Martie 2009).

(b) Aplicarea acestor principii asupra prezentei cauze

(i) *Dacă reclamanta a fost supusă tratamentului contrar Articolul 3 din Convenție*

44. În prezenta cauză, Curtea menționează că reclamanta de 2 ori a obținut probe medicale că a fost bătută de A.M. (a se vedea §§ 8 și 11 *supra*). Mai mult, chiar dacă se pare că reclamanta nu a obținut în continuare probe medicale, atât organul de poliție local și instanțele judecătorești au stabilit că A.M. a agreat-o de câteva ori (a se vedea §§ 9 și 16 *supra*).

45. Mai mult, frica de agresiunea fizică ulterioară din partea lui A.M., urmare a celor din 19 februarie, 27 martie, 17 iulie și 5 decembrie 2010 (a se vedea §§ 8, 9, 11 și 16 *supra*), a fost suficient de serioasă pentru a cauza reclamantei suferință și anxietate care a condus la tratament inuman în sensul Articolului 3 din Convenție.

46. În asemenea circumstanțe, Curtea constată că Articolul 3 din Convenție este aplicabil prezentei cauze. Urmează astfel să se determine dacă acțiunile autorităților ca răspuns la plîngerile reclamantei au fost compatibile cu cerințele acelei prevederi.

(ii) *Dacă autoritățile s-au conformat cu obligațiile sale pozitive în temeiul Articolului 3 din Convenție*

47. Astfel cum a fost reiterat anterior (a se vedea § 39-43 *supra*), obligațiile pozitive ale Statelor în temeiul Articolului 3 include pe de o parte adoptarea unui cadru legal cu scopul de a preveni și pedepsi maltratarea din

partea persoanelor private și pe de altă parte, aplicarea legilor în practică, atunci când se cunoaște de un risc iminent de maltratare a unei persoane identificate sau când maltratarea a avut deja loc, astfel acordând protecție victimelor și pedepsind pe cei responsabili de maltratare.

48. Cu privire la prima obligație, Curtea menționează că legislația Moldovei prevede sancțiuni specifice pentru comiterea actelor de violență împotriva membrilor (foști) unei familii (a se vedea §§ 23 și 24 *supra*). Mai mult, legea prevede măsuri de protecție pentru victimele violenței domestice, la fel ca și sancțiuni împotriva acelor persoane care refuză să se conformeze cu hotărârile instanței de judecată (a se vedea §§ 22 și 23 *supra*). Curtea conchide că autoritățile au adoptat un cadru legal care le permite să întreprindă măsuri împotriva persoanelor acuzate de violență în familie.

49. Curtea trebuie să determine dacă autoritățile naționale au cunoscut, sau au trebuit să cunoască despre violența la care a fost supusă prima reclamantă și de riscul violenței ulterioare, și în caz afirmativ dacă au fost întreprinse toate măsurile rezonabile în vederea ocrotirii ei și pedepsirii făptașului. Verificând dacă autoritățile naționale și-au îndeplinit obligațiile sale pozitive în temeiul Articolului 3 din Convenție, Curtea trebuie să reitereze că nu va lua locul autorităților naționale întru alegerea unei măsuri particulare, destinată să protejeze o victimă de la violența domestică (a se vedea, *mutatis mutandis*, A. v. Croația, citat *supra*, § 61 și Sandra Janković, citat *supra*, § 46).

50. Este clar din diferite documente din dosar că autoritățile cunoșteau despre perioada îndelungată a problemelor de sănătate psihică. Într-adevăr, el era supravegheat de un medic psihiatru și era considerat periculos pentru societate. De asemenea, se cunoștea că el avea, în particular, sentimente negative puternice față de fosta sa soție, reclamanta, suspectînd-o că vrea să-l otrăvească (a se vedea, de exemplu, § 14 *supra*). În timp ce aceste circumstanțe nu atestă automat un pericol iminent pentru reclamantă, riscul asupra sănătății sale fizice a devenit foarte evident atunci când A.M. a pătruns cu forța în casa ei și a bătut-o, o circumstanță pe care autoritățile o cunoșteau (a se vedea § 8 și următoarele *supra*). Astfel, este necesar să se determine dacă acțiunile întreprinse în vederea ocrotirii reclamantei au fost suficiente pentru a fi compatibile cu obligațiile pozitive în temeiul Articolului 3.

51. Curtea menționează că reclamanta era o femeie singură, în vîrsta de 72 ani la acel moment. De fapt, ea era deosebit de vulnerabilă față de agresiunile lui A.M., care a manifestat un comportament violent o perioadă îndelungată față de ea (a se vedea § 14 *supra*). El a intrat în casa ei fără permisiune și a rămas mai mult de 1 an, astfel el a avut posibilitatea s-o maltrateze în orice timp, iar reclamanta a fost nevoită să caute adăpost la vecini. Curtea consideră că acel risc asupra sănătății fizice și psihice a reclamantei a fost iminent și suficient de serios pentru a solicita autorităților să acționeze prompt. Autoritățile naționale ar fi putut să-l acuze pe A.M. de 3 diferite infracțiuni încă din decembrie 2009: vătămare corporală și

amenințarea cu astfel de vătămare (Articolele 152 și 155 din Codul Penal), ținând cont de faptul că A.M. nu mai era membru de familie al reclamantei și că astfel Articolul 201¹ din Codul Penal nu era aplicabil, violarea de domiciliu (Articolul 179 din Codul Penal) și omisiunea de a se conforma cu decizia instanței de judecată (Articolul 320 din Codul Penal), toate citate în § 23 și 24 *supra*. Aceasta ar fi permis instanțelor judecătorești să întreprindă o acțiune fermă, fie prin sancțiuni sau, cum în cele din urmă s-a întâmplat, prin constatarea oficială că A.M. suferea de o boală psihică și prin obligarea de a urma un tratament psihiatric obligatoriu.

52. Cu toate acestea, acțiunile lor au fost ineficiente, care i-au permis lui A.M. să locuiască în casa reclamantei pentru mai mult de 1 an după ce a depus plîngerea. În timp ce autoritățile în cele din urmă au pornit urmărirea penală, a durat aproximativ 6 luni pentru a iniția procedurile referitoare la violarea de domiciliu (a se vedea § 10 *supra*) și 8 luni pentru a iniția proceduri referitoare la omisiunea de a se conforma cu ordonanța de protecție emisă în favoarea reclamantei (a se vedea § 12 *supra*). Nu a fost pornită nicio urmărire penală în privința violenței propriu-zise.

53. Mai mult, refuzul lui A.M. de a se conforma cu ordonanța de protecție a fost atât de evident și de persistent că instanțele judecătorești au trebuit să emită încă două astfel de ordonanțe. În pofida celor menționate *supra*, autoritățile încă nu-l evacuasă pe A.M. din casa reclamantei, organul de poliție local informînd reclamanta la 21 ianuarie 2011 că ei nu erau competenți de a evacua pe cineva (a se vedea § 19 *supra*). Numai la 24 ianuarie 2011 A.M. a fost în cele din urmă evacuat de Comisariatul de poliție Ocnîța.

54. Este adevărat că A.M. a fost în final recunoscut bolnav psihic. Cu toate acestea, instanțele judecătorești ar fi putut dispune tratamentul obligatoriu cu mult mai devreme dacă procedurile penale ar fi fost pornite mai devreme (a se vedea § 51 *supra*). Nu există o explicație acceptabilă în dosar sau în observațiile Guvernului în legătură cu tergiversarea cu mai mult de 1 an a acestor acțiuni.

55. Curtea conchide că modalitatea în care autoritățile au tratat cauza, în special perioada îndelungată și inexplicabilă întru executarea ordonanțelor de protecție ale instanței de judecată și supunerea lui A.M. la tratamentul medical obligatoriu, a condus la omisiunea de a se conforma cu obligațiile pozitive în temeiul Articolului 3 din Convenție. Prin urmare, a existat o violare a acestei prevederi în prezenta cauză.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 14 DIN CONVENȚIE COROBORAT CU ARTICOLELE 3 ȘI 8 DIN CONVENȚIE

56. Reclamanta s-a plîns, de asemenea, în temeiul Articolului 14 din Convenție coroborat cu Articolul 3 și 8, că autoritățile au omis să aplice legislația națională adoptată pentru a oferi protecție contra violenței

domestice, urmare a ideilor preconcepute referitoare la rolul femeilor în familie. Articolul 14 prevede următoarele:

“Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

A. Admisibilitatea

57. Curtea menționează că această plîngere nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Curtea menționează, în continuare că nu este inadmisibilă din oricare alte motive. Urmează astfel să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

58. Reclamanta a invocat că autoritățile au omis să acționeze adecvat în vederea prevenirii violenței domestice, protejării de la efectele ei, investigării plîngerilor și pedepsirii făptașului. Ele, astfel, au promovat violența ulterioară din partea lui A.M., care s-a simțit imun la orice acțiune a Statului. Violența a fost bazată pe gen și a condus la discriminare contrar Articolului 14 din Convenție.

59. Guvernul a afirmat că nu a existat un tratament discriminatoriu în prezenta cauză. Spre deosebire de *Opuz*, citat *supra*, autoritățile nu au fost indiferente la plîngerile reclamantei și au întreprins toate acțiunile rezonabile pentru a preveni maltratarea sa, începînd cu procedurile penale pornite în privința lui A.M. și în cele din urmă internîndu-l pentru tratament medical obligatoriu. Chiar dacă mai pot fi găsite careva deficiențe în implementarea legii cu privire la violența domestică, aceasta s-a datorat caracterului relativ nou al legii, care a fost adoptată în 2007.

60. Equal Rights Trust a invocat că există probe bine-stabilite că violența domestică are un impact disproporționat și diferit asupra femeilor. Dacă ar fi fost abordată efectiv, o astfel de violență a impus o reacție particulară, care includea tratarea unei astfel de violențe ca o formă de discriminare bazată pe gen. Omiterea de a realiza aceasta a dus la omisiunea de a recunoaște importanța problemei și impactul său asupra demnității femeilor. Ei s-au referit la Recomandarea Generală nr. 28 cu privire la obligațiile esențiale ale Statelor Părți în temeiul Articolului 2 din Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor adoptată de Comitetul pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor (CEDAW/C/2010/47/GC.2), în conformitate cu care “Statele părți au obligația să prevină, investigheze, intenteze un proces și să pedepsească ... acțiunile de violență bazate pe gen”.

61. Curtea reiterează că a constatat deja omisiunea unui Stat de a proteja femeile împotriva violenței domestice, care încalcă dreptul lor la protecție egală a legislației și că omisiunea nu trebuie să fie intenționată (a se vedea *Opuz*, citată *supra*, § 191).

62. În prezenta cauză, Curtea se referă la constatările sale (a se vedea § 8, 9, 14, 16 și 51 *supra*) că reclamanta a fost supusă violenței din partea lui A.M. de mai multe ori și autoritățile au știut despre aceasta. Curtea observă că lui A.M. i s-a permis să locuiască în casa reclamantei mai mult de 1 an, că 3 ordonanțe de protecție trebuiau să fie emise de instanța de judecată și care nu au fost executate pe parcursul întregii aceste perioade. Mai mult, pe parcursul acelei perioade, A.M. a opus rezistență organului de poliție local și asistenților sociali locali (a se vedea § 15 *supra*), refuzând să confirme în scris că a fost înștiințat să nu agreseze reclamanta și să nu repete acțiunile sale violente față de ea. În pofida câtorva prevederi legale care permit autorităților să pornească proceduri penale în privința lui A.M. și astfel, să-l supună la un examen psihiatric în vederea hotărîrii cu privire la tratamentul psihiatric obligatoriu, a durat aproximativ 1 an ca autoritățile să facă acest lucru.

63. În opinia Curții, combinarea factorilor de mai sus, demonstrează evident că acțiunile autorităților nu au constituit o simplă omisiune sau tergiversare în examinarea violenței în privința reclamantei, însă a condus la tolerarea repetată a violenței și a reflectat o atitudine discriminatorie față de ea ca femeie. Constatările raportorului special al Națiunilor Unite cu privire la violența împotriva femeilor, cauzele și consecințele (a se vedea § 30 *supra*) numai susține impresia că autoritățile nu au apreciat seriozitatea și extinderea problemei violenței domestice și efectul discriminatoriu asupra femeilor.

64. Prin urmare, în circumstanțele particulare ale prezentei cauze, Curtea constată că a existat o violare a Articolului 14 coroborat cu Articolul 3 din Convenție.

65. Curtea consideră că plîngerea în temeiul Articolului 14 coroborat cu Articolul 8 nu ridică chestiuni separate. Astfel, Curtea nu examinează această plîngere separat.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 17 DIN CONVENȚIE

66. Reclamanta s-a plîns în temeiul Articolului 17 din Convenție că omisiunea autorităților de a stopa comportamentul violent al lui A.M. ținînd cont de boala sa psihică, care îi permitea să încalce drepturile reclamantei în condiții de impunitate, în cele din urmă încălcînd drepturile sale garantate de Convenție. Articolul 17 prevede următoarele:

“Nici o dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca implicînd, pentru un stat, un grup sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta Convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decît acelea prevăzute de această Convenție.”

67. Examinînd materialele din dosar, Curtea consideră că această plîngere este neîntemeiată. Rezultă că acest capăt de cerere urmează să fie respins fiind vădit nefondat, în conformitate cu Articolul 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIEOF THE CONVENTION

68. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decît o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

69. Reclamanta a solicitat 20 000 euro (EUR) în calitate de prejudicii pentru suferința cauzată ei prin umilirea și agresiunea fizică sistematică și prin omisiunea autorităților de a-i acorda prompt protecție prin executarea ordonanțelor de protecție.

70. Guvernul a invocat că suma solicitată a fost nejustificată și excesivă în lumina jurisprudenței anterioare similare a Curții în temeiul Articolului 3. Guvernul a invitat Curtea să respingă pretențiile reclamantei.

71. Ținînd cont de seriozitatea violării constatate *supra*, Curtea consideră că o compensație cu titlu de prejudiciu moral este justificată în prezenta cauză. Apreciind în mod echitabil Curtea acordă reclamantei 15 000 EUR.

B. Costuri și cheltuieli

72. Reclamanta a solicitat 7 500 EUR și 20 686,25 lei moldovenești (aproximativ 1 300 EUR) pentru cheltuieli de judecată. Reclamanta a prezentat o listă cu privire la timpul folosit de avocat în cauza ei (61,75 ore la tariful de 335 MDL la nivel național și 50 ore la tariful de 150 EUR în fața Curții).

73. Guvernul a considerat excesiv atît numărul de ore utilizat în cauză, cît și tariful pretins de avocat. Guvernul a menționat că în *Boicenco c. Moldova* (nr. 41088/05, § 176, 11 iulie 2006), Curtea a acceptat rezonabil tariful de 75 EUR pentru o oră, ținînd cont de complexitatea cauzei și de contribuția avocaților. Prezenta cauză nu a fost atît de complexă.

74. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor numai dacă a demonstrat că acestea au fost reale, necesare și rezonabile în cantitate. În prezenta cauză, ținînd cont de documentele de care dispune, de criteriile menționate și de faptul că reclamantei i s-a acordat asistență juridică de Consiliul Europei, Curtea

consideră rezonabil să-i acorde suma de 2 150 EUR destinată să acopere costurile sub toate aspectele.

C. Penalitate

75. Curtea consideră că este corespunzător ca penalitatea să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA ÎN UNANIMITATE

1. *Declară* admisibile plîngerile în temeiul Articolelor 3 și 14 coroborat cu Articolul 3 și 8 din Convenție, și inadmisibil restul cererii;
2. *Hotărăște* că a existat o violare a Articolului 3 din Convenție;
3. *Hotărăște* că a existat o violare a Articolului 14 coroborat cu Articolul 3 din Convenție;
4. *Hotărăște* că nu este necesară examinarea separată plîngerea în temeiul Articolului 14 coroborat cu Articolul 8 din Convenție;
5. *Hotărăște*
 - (a) că Statul respondent trebuie să achite reclamantei, în termen de trei luni de la data la care această hotărîre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care vor fi convertite în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data executării hotărîrii:
 - (i) 15 000 EUR (cincisprezece mii euro), plus orice taxă care poate fi percepută cu titlu de prejudiciu moral;
 - (ii) 2 150 EUR (două mii una sută cincizeci euro), plus orice taxă care poate fi percepută reclamantei cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus pînă la executarea hotărîrii, urmează să fie plătită o penalitate la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întîrziere, plus trei procente;
6. *Respinge* restul pretențiilor de satisfacție echitabilă ale reclamantei.

Întocmită în limba engleză și notificată în scris la 16 iulie 2013, în conformitate cu Regula 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte